

การวิเคราะห์ศักยภาพทางการแข่งขันน้ำตาลทรายของไทยในตลาดอาเซียน Analysis of Thai Sugar Export Competitiveness in ASEAN Market

ภัคจิรา ทวีกาญจน์*

บทคัดย่อ

ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ(RCA)ของการส่งออกน้ำตาลทรายไปยังตลาดอาเซียน เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเท่ากับ 35.37 ในปี พ.ศ.2559 เพิ่มขึ้นเป็น 77.29 ในปี พ.ศ. 2561 และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 77.29 ขณะที่ประเทศบราซิลมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ(RCA) ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเท่ากับ 2.44ในปี พ.ศ.2559 ลดลงเหลือ 1.66 ในปี พ.ศ.2561 โดยมีค่าเฉลี่ยตลอดสามปีเท่ากับ 2.01 ขณะที่ส่วนแบ่งตลาด(MS) พบว่า ประเทศไทยมีส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายในอาเซียน เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกันและอยู่ในระดับสูงมากที่สุด 3 ปี โดยเท่ากับ45.39 ในปี พ.ศ.2559 เพิ่มขึ้นเป็น 62.50 ในปี พ.ศ.2561 เฉลี่ยสามปีเท่ากับ 55.85 ส่วนประเทศบราซิลมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเท่ากับ 11.50 ในปี พ.ศ. 2559 เป็น 10.20 ในปี พ.ศ.2561 เฉลี่ยสามปีเท่ากับ 10.20

นอกจากนี้พบว่าความสามารถในการแข่งขันทางการค้า(TC) มีแนวโน้มเช่นเดียวกับการวิเคราะห์ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ(RCA) และส่วนแบ่งตลาด(MS) โดยประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือในปี พ.ศ.2559 ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันทางการค้า(TC) เท่ากับ 0.70 และเพิ่มขึ้นเป็น 0.85 ในปี พ.ศ. 2561 เฉลี่ยสามปีเท่ากับ 0.78 ส่วนประเทศบราซิลมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องคือเท่ากับ 0.55 ในปี พ.ศ.2559 เหลือ 0.29 ในปี พ.ศ.2561 เฉลี่ยสามปีเท่ากับ 0.39

Abstract

Thailand has continuously increased Revealed Comparative Advantage (RCA) index for sugar exports to the ASEAN market. Comparative advantage index is 35.37 in 2016, increasing to 77.29 in 2018 and having an average of 77.29. Brazil has consistently reduced Revealed Comparative Advantage (RCA) index, the comparative advantage index was 2.44 in 2016 and reduced to 1.66 in 2018, an average of three years equal to 2.01. While in terms of Market Share (MS), it is found that Thailand has continuously increased its sugar market share in ASEAN and is at a very high level for the whole 3 years, which is equal to 45.39 in 2016 and increased to 62.50 in the 2018, an average of three years equal to 55.85. Brazil is likely to continue to decline, which is equal to 11.50 in 2016 and is reduced to 10.20 in 2018, an average of three years equal to 10.20.

In addition, it was found that Trade Competitiveness (TC) has the same trend as Revealed Comparative Advantage (RCA) index and Market Share (MS). Thailand has a tendency to increase continuously, namely in 2016, Thailand has Trade Competitiveness (TC) equal to 0.70 and increased to 0.85 in 2018, an average of three years equal to 0.78. Brazil is likely to continue to decline, which is equal to 0.55 in 2016 and down to 0.29 in 2018, an average of three years equal to 0.39.

*นักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ที่มาและความสำคัญ

การส่งออกเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันให้ประเทศมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สูง และรวดเร็วมาก ประเทศที่มีความสามารถในการส่งออกสินค้าและบริการมาก ก็จะทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีดุลการค้าที่เพิ่มขึ้น และช่วยให้การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ต้องอาศัยการส่งออกเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศมาโดยตลอด เมื่อพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) พบว่าในรอบสิบปีที่ผ่านมา การส่งออกคิดเป็นร้อยละ 60 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จึงกล่าวได้ว่าภาคการส่งออกจึงเป็นส่วนสำคัญในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อีกทั้งยังเป็นตัวผลักดันในเรื่องการขยายการลงทุน การสร้างงานให้แรงงาน และลดการพึ่งพิงสินค้าจากต่างประเทศ

ประเทศไทยมีความโดดเด่นทางด้านอุตสาหกรรมทางการเกษตร ซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีสัดส่วนในการสร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด และมีการเชื่อมโยงระหว่างสาขาการผลิตสูง เป็นปัจจัยช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาแรงงานในภาคการเกษตรให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำตาลทรายซึ่งเป็นสินค้าที่อยู่ใน อุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทรายซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจไทยเนื่องจากมีมูลค่าการส่งออกสูงและประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกอันดับสองของโลก รองจากประเทศบราซิล เป็นอันดับหนึ่งของผู้ผลิตและส่งออกอันดับหนึ่งของอาเซียนและของเอเชีย โดยจากตัวเลขด้านการบริโภคพบว่า มีการบริโภคน้ำตาลทรายในอาเซียนปริมาณ 14.34 ล้านตัน และมีการส่งออกน้ำตาลทรายทั้งหมด 10.23 ล้านตันในปี พ.ศ.2561 ซึ่ง เป็นการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยถึงร้อยละ 85.92 โดยตลาดนำเข้าน้ำตาลที่สำคัญในอาเซียนได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ทั้งนี้เพราะอินโดนีเซียมีประชากรมากและมีการผลิตที่ไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ ส่วนมาเลเซียและสิงคโปร์เป็นผู้นำเข้าเพราะขาดแหล่งเพาะปลูกอ้อยในประเทศ

นอกจากนี้ จากการเปิดเขตการค้าเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างสมบูรณ์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 เป็นต้นมา มีผลทำให้ตลาดการค้าน้ำตาลทรายในอาเซียนมีปริมาณและมูลค่าสูงขึ้นมาก อันเป็นผลมาจากการที่ประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนได้ปรับตัวเข้าสู่การเป็นตลาดอาเซียนมากขึ้น โดยประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ซึ่งก่อนที่จะมีการเปิดเขตการค้าเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้จัดให้สินค้าประเภทน้ำตาลทรายอยู่ในกลุ่มของสินค้าที่มีความอ่อนไหวสูง ทำให้มีการเรียกเก็บอัตราภาษีในอัตราที่สูงมาก โดยฟิลิปปินส์เรียกเก็บอัตราภาษีในอัตราร้อยละ 385 และอินโดนีเซียเรียกเก็บอัตราภาษีในอัตราร้อยละ 30-40 ซึ่งภายหลังจากเปิดเขตการค้าเสรีแล้วประเทศฟิลิปปินส์ได้มีการลดระดับภาษีการนำเข้าเหลือร้อยละ 5 เช่นเดียวกับอินโดนีเซียที่ลดภาษีการนำเข้าเหลือร้อยละ 5-10 ส่วนประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว และกัมพูชา ได้ลดอัตราภาษีลงเหลือศูนย์ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ทำให้ประเทศไทยมีการส่งออกน้ำตาลทรายไปยังตลาดอาเซียนได้เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อัตราภาษีนำเข้าน้ำตาลของประเทศที่นำเข้าจากประเทศไทย

ประเทศ	ภาษีนำเข้าน้ำตาลจากประเทศในอาเซียน	อัตราภาษีนำเข้าน้ำตาลทั่วไป
กัมพูชา	0-5%	7%
อินโดนีเซีย	5-10%	42\$ ค่อดัน
มาเลเซีย	0%	0%
เมียนมา	0%	1%
ฟิลิปปินส์	0-5%	50%
เวียดนาม	5%	25%
เกาหลีใต้	0% (รวมการนำเข้าจากออสเตรเลีย)	3%

ที่มา: ASEAN Trade in Goods Agreement, Eric Cheng (2016), General Department of Customs and Excise of Cambodia and Myanmar National Trade Portal

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะทำการวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันทางการค้าและการส่งออกน้ำตาลทรายของประเทศไทยในตลาดอาเซียนซึ่งปัจจุบันเป็นตลาดที่มีมูลค่าการส่งออกสูงเป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทยในสินค้าหลายประเภทรวมทั้งน้ำตาลทรายด้วย ผลการศึกษาที่ได้จะสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเบื้องต้นสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อดำเนินกลยุทธ์เพื่อการส่งออกน้ำตาลทรายที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับทิศทางการเจริญเติบโตของตลาดอาเซียนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกน้ำตาลทรายของประเทศไทยในตลาดอาเซียน
2. เพื่อศึกษาส่วนแบ่งการตลาดน้ำตาลทรายของประเทศไทยในตลาดอาเซียน
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการแข่งขันทางการค้าน้ำตาลทรายของประเทศไทยในตลาดอาเซียน

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ทราบระดับศักยภาพ ส่วนแบ่งตลาดและความสามารถในการแข่งขันทางการค้าน้ำตาลทรายของไทยในตลาดอาเซียน
2. เป็นข้อมูลในการประกอบการวางแผนการส่งออกสินค้าประเภทน้ำตาลทรายไปยังตลาดอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดและทฤษฎี

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศและส่งเสริมทางการค้าระหว่างประเทศ

การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศ ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถแลกเปลี่ยนสินค้ากันได้โดยไม่ต้องผลิตสินค้า ส่งผลทำให้เกิดการหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจ ทั้งในด้านของกำไรและการจ้างงานของแต่ละประเทศนั้น ส่งผลต่อการมีเศรษฐกิจที่ตื่นอกจากนี้ผู้ส่งออกสินค้าอาจนำไปสู่การมีภาวะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ในด้านการค้าระหว่างประเทศจะมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหลายทฤษฎีแต่ที่จะนำมาเป็นกรอบความคิดในการศึกษานี้มีอยู่ 5 ทฤษฎี (ประโยชน์ พิณสุด, 2556)

ทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute Advantage Theory)

อดัม สมิธ (Adam Smith) ผู้เขียนหนังสือ ความมั่งคั่งของชาติ (The Wealth of Nation) ซึ่งเผยแพร่ในปี ค.ศ. 1776 กล่าวว่า ทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์เป็นทฤษฎีที่มีแนวคิดเรื่องการแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ตามความถนัด ทำให้เกิดความชำนาญ (Specialization) ในการผลิตสินค้านั้น ๆ ทำให้การค้าระหว่างประเทศเกิดประโยชน์สูงสุดความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ คือ ความได้เปรียบในการผลิตที่ประเทศหนึ่งสามารถผลิตสินค้าได้เท่าที่ประเทศอื่นได้โดยใช้ปัจจัยการผลิตที่น้อยกว่า หรือในกรณีที่ปัจจัยการผลิตนั้นเท่ากันแต่ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์สามารถผลิตสินค้าได้มากกว่าอีกประเทศหนึ่ง เพราะมีความเชี่ยวชาญมากกว่าแล้วส่งสินค้านั้นไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ตนต้องการ อดัม สมิธ จะเน้นให้ใช้นโยบายการค้าเสรี (Free Trade Policy)

ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

การแบ่งงานกันทำที่ประเทศของตนเองนั้นได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่สูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศหนึ่งหรือผลิตสินค้าด้วยต้นทุนต่ำและได้เปรียบมากที่สุด ที่เกิดค่าเสียโอกาสที่ต่ำที่สุดและส่งออกสินค้าไปยังประเทศที่ทำการค้า ทั้งยังมีทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนสมมุติฐานความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบดังนี้ (คมสันต์ ศรีคงเพชร, 2556)

ทฤษฎีของ Bela Balassa

การคำนวณหาศักยภาพขีดความสามารถของผลิตสินค้าของแต่ละประเทศนั้นสามารถใช้สูตร RCA ของ Bela Balassa มีรูปสมการดังนี้

$$RCA_{ij} = \frac{X_{ij}}{X_j} \div \frac{X_{i,w}}{X_w}$$

โดยที่ RCA_{ij} คือ ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสินค้า j ของประเทศ i

X_{ij} คือ มูลค่า การส่งออกสินค้า j ของประเทศ i

X_{it} คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ i

X_{wj} คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า j ของโลก

X_{wt} คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าของโลกทั้งหมด

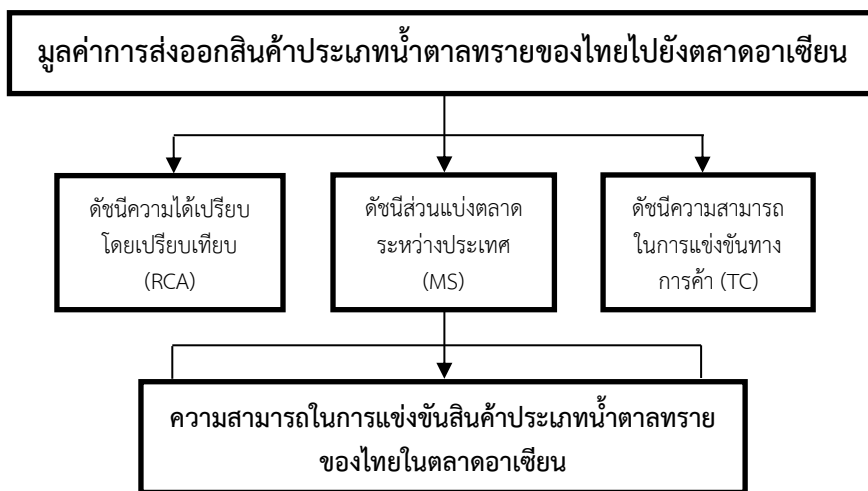
ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศสมัยใหม่ของเฮคเซอร์-โอห์ลิน (Hitcher and Olin)

เนื่องจากทฤษฎีของ เดวิด ริคคาร์โด (David Ricardo) มีข้อบกพร่องในเรื่องของปัจจัยการผลิตดังนั้น เฮคเซอร์-โอห์ลิน (Hitcher & Olin cited in Williamson & Milner, 1991, pp. 39-43) ได้เสนอแนวคิดทางการค้าระหว่างประเทศเพิ่มจาก เดวิด ริคคาร์โด (David Ricardo) ว่าประเทศจะได้รับประโยชน์จากการผลิต และการค้าสินค้าที่ใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่มากในประเทศ ภายใต้แบบจำลองที่มีปัจจัยการผลิตสองชนิด คือ แรงงานและทุน โดยมีข้อ

สมมติฐานว่า ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตกับผลผลิตในประเทศเหมือนกัน จากแนวความคิดนี้ ประเทศที่มีปัจจัยแรงงานมากกว่าทุนจะส่งออกสินค้าที่เน้นการใช้แรงงานในการผลิต จากทฤษฎีของ เฮคเซอร์-โอห์ลีน ทำให้การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบมีความเหมาะสมในการใช้เป็นนโยบายทางการค้าและอุตสาหกรรมของประเทศมากขึ้นเนื่องจากเป็นแนวคิดที่อธิบายอย่างชัดเจนว่าประเทศใดควรผลิตและส่งออกสินค้าชนิดใด โดยพิจารณาจากปัจจัยที่มีอยู่มากในประเทศ (as cited in Williamson & Milner, 1991, pp. 39-43)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Reveal Comparative Advantage : RCA) ดัชนี ส่วนแบ่งการตลาดระหว่างประเทศ (MS) และดัชนีความสามารถในการแข่งขันทางการค้า (TC) มาทำการวิเคราะห์และสามารถกำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยครั้งนี้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการศึกษาจากข้อมูลประเภททุติยภูมิ (Secondary data) ประเภทอนุกรมเวลา (Time Series) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกประเทศ เว็บไซต์ และรายงานการวิจัยทุกประเภท รวมไปถึงวารสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น International Trade Centre กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น เพื่อนำมาข้อมูลมาวิเคราะห์ตามตัวแบบในกรอบแนวคิดการวิจัย

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยดัชนีชี้วัดได้แก่ โดยการใช้นำดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Competiveness Advantage RCA) ดัชนีส่วนแบ่งการตลาดระหว่างประเทศ (International Market Share : MS) และดัชนีความสามารถในการแข่งขันทางการค้า (Trade Competitiveness :TC)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

3.1 ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ จากสูตรการคำนวณของ Bela Balassa ได้แก่ ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage : RCA) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการศึกษาศักยภาพการแข่งขันด้านการส่งออกสินค้าในตลาดโลกของสินค้าแต่ละชนิด โดยมีการเปรียบเทียบค่า RCA ของประเทศเทียบกับประเทศคู่แข่งที่ศึกษา

$$RCA_{ij} = \frac{X_{ij}}{X_{it}} \div \frac{X_{wj}}{X_{wt}} \quad (1)$$

โดยที่ RCA_{ij} คือ ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสินค้า j ของประเทศ i ,

X_{ij} คือ มูลค่า การส่งออกสินค้า i ของประเทศ i ,

X_{it} คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ i ,

X_{wj} คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า j ของโลก, X_{wt} คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าของโลกทั้งหมด

กำหนดให้ $RCA > 2.5$ หมายความว่า มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าในระดับสูงมาก, $1.25 < RCA \leq 2.5$ หมายความว่า มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าในระดับสูง, $0.8 \leq RCA < 1.25$ หมายความว่า มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้านระดับปานกลาง, และ $RCA < 0.8$ หมายความว่า มีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า

3.2 ดัชนีส่วนแบ่งการตลาดระหว่างประเทศ จากสูตร

$$MS_{ij} = \frac{X_{ij}}{X_{wj}} \times 100 \% \quad (2)$$

โดยที่ MS_{ij} คือ ดัชนีส่วนแบ่งการตลาด, X_{ij} คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า j ของประเทศ i , X_{wj} คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า j ของโลก

โดยกำหนดให้ $MS > 20\%$ หมายความว่า ความสามารถในการส่งออกสินค้าในระดับสูงมาก, $10\% < MS \leq 20\%$ หมายความว่า ความสามารถในการส่งออกสินค้าในระดับสูง, $0.5\% < MS \leq 10\%$ หมายความว่า ความสามารถในการส่งออกสินค้านระดับปานกลาง และ $MS \leq 0.5$ หมายความว่า ความสามารถในการแข่งขันน้อย

3.3 ความสามารถในการแข่งขันทางการค้า

$$TC_{ij} = \frac{X_{ij} - M_{ij}}{X_{ij} + M_{ij}} \quad (3)$$

โดยที่ TC_{ij} คือ ดัชนีความสามารถในการแข่งขันสินค้า j ของประเทศ i , X_{ij} คือ มูลค่าการส่งออกสินค้าของประเทศ i , M_{ij} คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้า j ของประเทศ i

โดยกำหนดให้ $0.8 \leq TC \leq 1$ หมายความว่า มีความสามารถในการแข่งขันที่แข็งแกร่งมาก, $0.5 \leq TC < 0.8$ หมายความว่า มีความสามารถในการแข่งขันที่แข็งแกร่ง, $0 \leq TC < 0.5$ หมายความว่า มีความสามารถในการแข่งขันต่ำ, $-0.5 \leq TC < 0$ หมายความว่า มีความสามารถในการแข่งขันเสียเปรียบน้อย, $-0.8 \leq TC < -0.5$ หมายความว่า มีความสามารถในการแข่งขันเสียเปรียบมาก

ผลการศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงมูลค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ดัชนีส่วนแบ่งการตลาดระหว่างประเทศ และดัชนีความสามารถในการแข่งขันทางการค้า ของสินค้าน้ำตาลทรายของไทยในตลาดอาเซียน

ดัชนี	ประเทศ							
	ไทย				บราซิล			
	2559	2560	2561	เฉลี่ย	2559	2560	2561	เฉลี่ย
ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA)	35.37	40.93	77.29	51.20	2.44	1.93	1.66	2.01
ส่วนแบ่งตลาด (MS)	45.39	59.68	62.50	55.85	11.50	10.14	8.98	10.20
ความสามารถในการแข่งขันทางการค้า(TC)	0.70	0.81	0.85	0.78	0.55	0.32	0.29	0.39

ที่มา : ITC calculations based on UN COMTRADE statistics.

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของการส่งออกน้ำตาลทรายไปยังตลาดอาเซียนช่วงเวลา ปี พ.ศ.2559-2561 ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและอยู่ในระดับที่สูงมากทั้ง 3 ปี โดยดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเท่ากับ 35.37 ในปี พ.ศ.2559 เพิ่มขึ้นเป็น 77.29 ในปี พ.ศ.2561 และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 51.20 ขณะที่ประเทศบราซิลมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ(RCA) ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเท่ากับ 2.44ในปี พ.ศ.2559 ลดลงเหลือ 1.66 ในปี พ.ศ.2561 โดยมีค่าเฉลี่ยตลอดสามปีเท่ากับ 2.01

เมื่อพิจารณาส่วนแบ่งตลาด(MS) พบว่า ประเทศไทยมีส่วนแบ่งตลาดน้ำตาลทรายในอาเซียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกันและอยู่ในระดับสูงมากทั้ง 3 ปี โดยเท่ากับ45.39 ในปี พ.ศ.2559 เพิ่มขึ้นเป็น 62.50 ในปี พ.ศ.2561 เฉลี่ยสามปีเท่ากับ 55.85 ส่วนประเทศบราซิลมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเท่ากับ 11.50 ในปี พ.ศ.2559 เป็น 10.20 ในปี พ.ศ.2561 เฉลี่ยสามปีเท่ากับ 10.20

สำหรับความสามารถในการแข่งขันทางการค้า(TC) มีแนวโน้มเช่นเดียวกับการวิเคราะห์ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ(RCA) และส่วนแบ่งตลาด(MS) โดยประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือในปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันทางการค้า(TC) เท่ากับ 0.70 และเพิ่มขึ้นเป็น 0.85 ในปี พ.ศ.2561 เฉลี่ยสามปีเท่ากับ 0.78 ส่วนประเทศบราซิลมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องคือเท่ากับ 0.55 ในปี พ.ศ.2559 เหลือ 0.29 ในปี พ.ศ.2561 เฉลี่ยสามปีเท่ากับ 0.39

สรุปและอภิปรายผล

แม้ว่าอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลของไทยจะมีพัฒนาการและเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดอาเซียนซึ่งเป็นตลาดต่างประเทศที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องภายหลังการเปิดเขตการค้าเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าศักยภาพการแข่งขันของไทยในตลาดอาเซียนทั้งจากดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) ส่วนแบ่งตลาด (MS) และดัชนีความสามารถทางการค้า (TC) ที่พบว่าประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่และมีศักยภาพสูงสุดในตลาดอาเซียน ซึ่งแน่นอนว่าเป็นผลมาจากการปรับลดอัตราภาษีภายใต้ข้อตกลงประชาคม

เศรษฐกิจอาเซียนซึ่งส่งผลดีต่อการส่งออกน้ำตาลทรายของไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งสำคัญของไทยในอดีตคือประเทศบราซิลและออสเตรเลียซึ่งนอกจากจะมีปัญหาทางด้านระยะทางการขนส่งที่ไกลกว่าประเทศไทย และยังได้รับผลกระทบจากอัตราภาษีที่สูงกว่าของไทยมากด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยจะมีศักยภาพการผลิตและขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าตาลทรายในตลาดอาเซียนจากการปรับลดอัตราภาษีตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนแต่ยังต้องมีปัจจัยที่ต้องให้ความสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อส่งออกน้ำตาลทรายของไทยซึ่งเกิดจากพบว่าในปัจจุบันประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ซึ่งปัจจุบันมีการผลิตน้ำตาลทรายได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการและจำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าน้ำตาลทรายจากต่างประเทศ แต่ผลจากการปรับลดอัตราภาษีนำเข้าน้ำตาลทรายของกลุ่มประเทศอาเซียนภายใต้ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนได้เป็นปัจจัยผลักดันให้ประเทศสมาชิกอาเซียนได้เริ่มขยายและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำตาลทรายมากยิ่งขึ้น เพื่อแข่งขันและเป็นการปกป้องอุตสาหกรรมน้ำตาลทรายภายในประเทศของตนรวมทั้งเพื่อลดผลกระทบจากน้ำตาลทรายที่นำเข้าจากประเทศสมาชิกอื่น ๆ รวมไปถึงการหาโอกาสส่งออกน้ำตาลทรายไปยังสมาชิกกลุ่มผู้บริโภคอาเซียนซึ่งมีประชากรรวมกันกว่า 500 ล้านคนด้วย โดยการเพิ่มผลผลิตน้ำตาลทรายดังกล่าวมีการลงทุนโดยนักลงทุนภายในประเทศเองและนักลงทุนต่างชาติที่ได้สนใจเข้าไปลงทุนเพาะปลูกอ้อยและสร้างโรงงานผลิตน้ำตาลในประเทศนั้น ๆ เช่น ประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา เนื่องจากเล็งเห็นถึงศักยภาพการเพิ่มพื้นที่การเพาะปลูก รวมทั้งมีแรงงานที่ถูกที่ใช้เพื่อการเพาะปลูกและตัดอ้อยเป็นจำนวนมาก และยังมีมองเห็นถึงโอกาสในการได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีจากเขตการค้าเสรีอาเซียนด้วย

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การส่งออกของน้ำตาลทรายของไทยในตลาดอาเซียนรวมถึงตลาดโลกยังสามารถคงสถานะการแข่งขันได้อย่างแข็งแกร่ง ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ โรงงานน้ำตาล และชาวไร่อ้อยควรมีการวางแผนเตรียมความพร้อมไว้รองรับปัจจัยลบที่อาจส่งผลกระทบโดยมีแนวทาง ดังนี้

1. การเพิ่มผลผลิตอ้อยต่อไร่ เนื่องจากปัจจุบันผลผลิตอ้อยต่อไร่ของไทยค่อนข้างต่ำประมาณ 10.2 ตันต่อไร่ ในขณะที่ประเทศออสเตรเลียมีผลผลิตอ้อยเฉลี่ย 13-14 ตันต่อไร่ และบราซิลทำได้ 12.5 ตันต่อไร่ ทำให้ต้นทุนการผลิตของชาวไร่อ้อยของไทยอยู่ในระดับซึ่งหากสามารถเพิ่มผลผลิตอ้อยให้เทียบเท่าคู่แข่งคือ 13-14 ตันต่อไร่ในพื้นที่เพาะปลูกเดิมแล้ว ก็จะสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิต รวมทั้งยังสามารถส่งออกน้ำตาลไปแข่งขันในตลาดต่างประเทศด้วยต้นทุนที่สามารถแข่งขันได้

2. การเพิ่มคุณภาพของอ้อย ที่ผ่านมาอ้อยที่ส่งเข้าโรงงานจะมีค่าความหวานต่ำเพียงประมาณ 11-12 ซี.ซี.เอส ในขณะที่ประเทศออสเตรเลียและบราซิลนั้นค่าความหวานของน้ำตาลอยู่ที่ประมาณ 13-15 ซี.ซี.เอส.ซึ่งค่าความหวานที่สูงจะหมายถึงปริมาณผลผลิตน้ำตาลต่อตันอ้อยที่สูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นหากมีการเพิ่มคุณภาพของอ้อยให้สูงขึ้นจะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตน้ำตาลของไทยต่ำลง

เอกสารอ้างอิง

คมสันต์ ศรีคงเพชร. (2556). *โอกาสและความท้าทายของนโยบายพลังงานไทย*. ธนาकारแห่งประเทศไทย

สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

ประโยชน์ เพ็ญสุต. (2556). *ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การส่งเสริมสินค้าไทยกับกลีบทเทศ CLMV*. การศึกษาค้นคว้า

ด้วยตนเองเศรษฐศาสตร์บัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศูนย์การวิเคราะห์ตลาดและการวิจัยทางการค้าระหว่างประเทศ (ITC). (2562). *มูลค่าการค้าระหว่างประเทศ*.

วันที่ค้นข้อมูล 30 เมษายน 2562, เข้าถึงได้จาก http://www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx

Balassa, B. (1989). *Comparative Advantage, Trade Policy and Economic Development*. Great Britain:

BPCC Weatons.

Hitcher & Olin. (1999). *The Competitive Advantage of Nations*. New York: Free Press.